

Επιστροφή στις ενότητες: [Ρώμη](#), [Ελληνικότητα](#) και [Διωγμοί](#)

Το Βυζάντιο έβλαψε ή διέσωσε την αρχαιότητα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟΣ

(Καθημερινή, 16-6-2002)

Ελληνορθόδοξη Παράδοση: Ρίζωμα και προοπτική

Πολλοί νεοδαμώδεις διανοητές κυρίως της αριστερίζουσας σκέψης θέτουν από καιρού εις καιρόν στα τηλεοπτικά πάνελ ένα ψευδές δίλημμα, προσπαθώντας να κατευθύνουν τη σκέψη ενός αδαούς κοινού: το Βυζάντιο, λένουν, αντιτάχθηκε στην αρχαιότητα, την οποία και συνέθλιψε. Για τον λόγο αυτόν, καταλήγουν, εμείς είμαστε Έλληνες και όχι Ρωμιοί, δηλαδή μισαλλόδοξοι, εχθρικοί απέναντι στο αρχαιοελληνικό κάλλος. Στη σκέψη τους συμπαρασύρουν και άλλα επιχειρήματα, του τύπου γιατί στα σχολεία να διδάσκεται το εβραϊκό ιστορικό παρελθόν της Παλαιάς Διαθήκης και άλλα τέτοιου είδους συναμφοτέρα φληναφήματα προκαλώντας τη σύγχυση στο κοινό, πού μπορεί να εντυπωσιάζεται από νεόκοπες ιδέες.

Βεβαίως, τα πράγματα δεν έχουν έτσι. Το κράτος της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας της Κωνσταντινούπολης (το κακώς επονομαζόμενο Βυζάντιο) όχι απλώς δεν «επιτέθηκε» στην ελληνική αρχαιότητα, αλλά τη διέσωσε, «εξελληνιζόμενο» τρόπον τινά με το πέρασμα του χρόνου. Όσοι διαφωνούν με τη θέση αυτήν βασίζονται στα εξής δύο - τρία επιχειρήματα: επί [Θεοδοσίου](#), λένουν, οι Βυζαντινοί κατέστρεψαν ιερά και βιβλιοθήκες, ο [Ιουλιανός](#) κυνηγήθηκε, η [Υπατία](#) δολοφονήθηκε από το πλήθος, ενώ ο Ιουστινιανός έκλεισε την περίφημη **Φιλοσοφική Σχολή** (ευτυχώς, γιατί την έσωσε από τον εκφυλισμό) και αυτό είναι όλο. (**Σημείωση της ΟΟΔΕ: Η νεότερη επιστημονική έρευνα, απέδειξε ότι ούτε αυτό το κλείσιμο συνέβη ποτέ, όπως θα δείξουμε σε σχετικό άρθρο**). **Σύνθημα δηλαδή με την απομόνωση κάποιων ελαχίστων περιστατικών.**

Στην ουσία, κανείς από αυτούς δεν αναφέρεται στον Μέγα Βασίλειο, τον Ιωάννη τον Χρυσόστομο ή άλλους εκκλησιαστικούς Πατέρες, οι οποίοι χρησιμοποίησαν την αρχαία ελληνική σκέψη στην προσπάθειά τους να προσεγγίσουν το θείο. Κανείς τους δεν μιλάει για τους χιλιάδες καλογήρους, οι οποίοι κλεισμένοι στο μοναχικό τους κελί μάτωσαν τα χέρια τους για [να αντιγράψουν](#) τους αρχαίους Έλληνες συγγραφείς, ώστε να μη χαθεί μια τεράστια προγονική κληρονομιά. Κανείς τους δεν αναφέρεται στις

επιμέρους πολιτιστικές εκφάνσεις που αποδεικνύουν την **ομαλή αφομοίωση της αρχαίας ελληνικής σκέψης από το Βυζάντιο**. Τα παρακάτω επιχειρήματα είναι ενδεικτικά:

α) Ο μητροπολίτης Καισαρείας Αρέθας αγόρασε και παρήγγειλε να αντιγράφουν πολυάριθμα χειρόγραφα ανάμεσα στα όποια ο Ευκλείδης, ο Πλάτωνας, ο Λουκιανός, ο Αριστοτέλης, ο Πίνδαρος και τόσοι άλλοι.

β) Η αρίθμηση στα σχολεία ακολούθησε το αρχαιοελληνικό σύστημα - και όχι το λατινικό -, όπου κάθε γράμμα αντιστοιχούσε σε έναν αριθμό, το α στο 1, το β στο 2 κ.λπ.

γ) Στόν 10ο αιώνα στα σχολεία της Κωνσταντινουπόλεως διδάσκονταν ο Όμηρος, η διαλεκτική, οι φιλοσοφικές επιστήμες, η ρητορική, η αστρονομία. Ο μαθητής άρχιζε μαθαίνοντας τη Γραμματική, κατόπιν σχολίαζε τους αρχαίους συγγραφείς, καθώς επίσης μάθαινε στοιχεία της Αρχαίας Ιστορίας, της Γεωγραφίας και της Μυθολογίας. Διδασκόταν δε πέρα από τον Όμηρο τρεις τραγωδίες του Αισχύλου, τρεις του Σοφοκλή, τρεις του Ευριπίδη, τρεις κωμωδίες του Αριστοφάνη, έργα του Ησίοδου, του Πινδάρου και του Θεόκριτου (μήπως κυνηγάμε εμείς σήμερα την αρχαιότητα;!).

δ) Η ρητορική ως τέχνη τελειοποιήθηκε στην εποχή του Βυζαντίου. Το 6ο αιώνα μάλιστα στην περιώνυμη Σχολή της Γάζας ο Προκόπιος καλλιέργησε τα πιο καθαρά αττικά ελληνικά σε οποιοδήποτε είδος λόγου.

ε) Στή λογοτεχνική παραγωγή υπάρχουν πολλά σατιρικά έργα εμπνευσμένα από τον Λουκιανό, όπως ο «Φιλόπατρις» ή ο «Τιμαρίων» τον 12ο αιώνα ή κάποιες παραινέσεις προς τους βασιλείς και παίρνουν αφορμή από την παραινέση του Δημόνικου του Ισοκράτη.

στ) Οι Καππαδόκες Πατέρες μορφώθηκαν με βάση τη νεοπλατωνική σκέψη. Ο Μάξιμος ο Ομολογητής ήταν βαθύς γνώστης του Αριστοτέλη και έκανε πολλά για να ενισχύσει το νεοπλατωνικό στοιχείο του βυζαντινού μυστικισμού.

ζ) Ας αναφέρουμε ονόματα: Ο Ιωάννης Τζέτζης (12ος αιώνας) συνέταξε σχολιασμούς στον Όμηρο και τον Ησίοδο, ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, ο Μάξιμος Πλανούδης, ο Εμμανουήλ Μοσχόπουλος, ο Θωμάς Μάγιστρος, ο Δημήτριος Τρικλίνιος ερμήνευσαν Όμηρο, Θεόκριτο, Ευριπίδη, Αισχύλο και Σοφοκλή.

η) Οι μαθηματικοί Ευτόκιος (6ος αιώνας) και ο Ισίδωρος ο Μιλήσιος δημοσίευσαν εκ νέου τις μελέτες του Αρχιμήδη.

θ) Οι απόψεις των Βυζαντινών σχετικά με την οπτική διαμορφώθηκαν από τη σπουδή και τη μελέτη του Ευκλείδη, του Ήρωνα, του Θεωνά του Αλεξανδρινού και από την «Οπτική» του Πτολεμαίου.

ι) Η κυριότερη συνεισφορά των Βυζαντινών στην ιατρική ήταν η διατήρηση της κλασικής κληρονομιάς. Για παράδειγμα, ο Ορειβάσιος της Περγάμου

στην ιατρική του σύνοψη «Συναγωγαί» κατέγραψε τις απόψεις του Ιπποκράτη και του [Γαληνού](#), διανθισμένη με χωρία από άλλους αρχαίους συγγραφείς. Ο Αέτιος ο Αμιδιηνός έγινε διάσημος για το κεφάλαιο οφθαλμολογίας που βασιζόταν στα έργα του Αρχιγένη και του Γαληνού.

Θα μπορούσαμε να καταγράψουμε χιλιάδες λεπτομέρειες και εκατομμύρια στοιχεία τα όποια αποδεικνύουν πως το Βυζάντιο διέσωσε την αρχαιότητα, αλλά δεν το επιτρέπει ο χώρος. Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε στη ζωολογία, τη γλυπτική, την εικονογραφία, την υφαντουργία, τα ψηφιδωτά, τα υλικά αντικείμενα του πολιτισμού, την καλλιέργεια των καρποφόρων δέντρων, των αμπελιών, των ελαιοδένδρων, όπου οι Βυζαντινοί μελετούσαν τα αρχαία εγχειρίδια, στη ναοδομία κ.ο.κ.

Το Βυζάντιο διατήρησε την αρχαιότητα και δεν την καταδίωξε. Οι αντίθετες απόψεις και ανιστόρητες είναι και επικίνδυνα παραπλανητικές για τον λαό μας. Όσο για το δίλημμα **Έλλην ή Ρωμιός**, ας μας απαντήσουν όσοι το θέτουν. **Ο Κολοκοτρώνης τι ήταν;** Και ας σκεφτούν πως ο Κωνσταντίνος Δραγάσης, ο τελευταίος αυτοκράτορας του Βυζαντίου, αιτιολογώντας την άρνηση της παράδοσης του στον Μωάμεθ, του είπε περήφανα ότι δεν θα παραδοθούμε διότι «**Έλληνες εσμέν**». Τελεία. Και παύλα. Όλα τα άλλα είναι εκ του πονηρού.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟΣ
(Καθημερινή, 16-6-2002)
Ελληνορθόδοξη Παράδοση: Ρίζωμα και προοπτική

Δημιουργία αρχείου: 26-1-2005.

Τελευταία ενημέρωση: 25-5-2007.

